

บทที่ 4

ชุมชนคีรีวง

หมู่บ้านคีรีวง ตั้งอยู่ลึกกลางหุบเขา ห่างจากตัวเมืองจังหวัดนครศรีธรรมราช 27 กิโลเมตร ไปทางทิศตะวันตกสู่ตำบลกำโลน อำเภอลานสกา การเดินทางเข้าสู่หมู่บ้านคีรีวงในปัจจุบันมีความสะดวกรวดเร็ว สามารถเดินทางโดยรถโดยสารประจำทาง (รถสองแถว) ระหว่างอำเภอเส้นทางนครศรีธรรมราช-คีรีวง โดยจะให้บริการตั้งแต่เวลา 6.00 น. ระยะเวลาเดินทางประมาณ 40 นาที หรือสามารถเดินทางด้วยรถยนต์ส่วนบุคคลก็ได้ด้วยเส้นทางนครศรีธรรมราช – อังถวิล ลานสกา แล้วเลี้ยวขวาตรงสามแยกศาลาสังกะสิ เข้าสู่เส้นทางสายเดียวที่สามารถเข้าสู่หมู่บ้านคีรีวง สถานที่ที่ใครๆต่างเล่าขานกันว่าเปรียบเสมือนสวรรค์บนดิน

ประวัติความเป็นมาและการพัฒนาการของชุมชนคีรีวง

หมู่บ้านคีรีวงเป็นชุมชนเล็กๆ ตั้งอยู่ในที่ราบหุบเขาของเทือกเขานครศรีธรรมราชในตำบลกำโลน อำเภอลานสกา จังหวัดนครศรีธรรมราช ที่มีประวัติศาสตร์เก่าแก่ อันน่าภูมิใจในความเป็นมา ความกล้าหาญ ความอดทนและการต่อสู้ของบรรพบุรุษที่นับย้อนไปได้กว่า 200 ปีที่แล้วมา

เดิมหมู่บ้านนี้มีชื่อเรียกว่าบ้านขุนน้ำ เนื่องจากบ้านคีรีวงอยู่ใกล้ต้นน้ำจากยอดเขาหลวง เทือกเขานครศรีธรรมราช จึงมีลำคลองผ่ากลางหมู่บ้านถึง 3 สายคือ คลองปง คลองท่าหา และคลองท่าชาย ซึ่งมีน้ำตลอดปี คลองทั้ง 3 สายไหลมาบรรจบรวมกันที่หน้าหมู่บ้าน มีชื่อเรียกว่าคลองท่าดี ไหลลงสู่ทะเลที่ตำบลปากนคร อำเภอเมืองนครศรีธรรมราช มีระดับน้ำลึกพอที่สามารถใช้เป็นเส้นทางขนส่งไปมาได้ ซึ่งหมู่บ้านอื่นๆที่ตั้งอยู่บนเทือกเขาใกล้ต้นน้ำก็มีชื่อเรียกว่าขุนน้ำเหมือนกันและใช้คำว่าขุนน้ำนำหน้าชื่อบ้าน เช่น ขุนน้ำเขาแก้ว ขุนน้ำท่าดี ขุนน้ำท่าจิว ขุนน้ำกำโลน เป็นต้น ต่อมาบ้านขุนน้ำถูกเปลี่ยนเป็นบ้านคีรีวงตามชื่อวัดที่สร้างขึ้นมา ซึ่งมีความหมายว่าบ้านที่อยู่ภายในวงล้อมของภูเขา และถูกแบ่งเขตการปกครองท้องถิ่นให้อยู่ภายในพื้นที่ตำบลกำโลนสืบมาจนกระทั่งปัจจุบัน

บรรพบุรุษของชาวคีรีวงกลุ่มแรกที่เข้ามาตั้งรกราก เป็นบรรดาไพร่ที่หลบหนีจากการถูกเกณฑ์ทหารให้ไปรบเมืองไทรบุรีหรือประเทศมาเลเซียในปัจจุบัน ในสมัยกรุงรัตนโกสินทร์ตอนต้น (รัชกาลที่ 1-2) ได้ชักชวนกันเดินลัดเลาะเรื่อยมาตามคลองขุนน้ำ หรือที่เรียกกันใน

ปัจจุบันว่าคลองท่าดี จนกระทั่งมาถึงที่ราบเล็กๆ ระหว่างหุบเขาซึ่งมีภูเขาล้อมรอบไว้หมดทุกด้าน นอกจากจะเป็นการยากต่อการถูกติดตามแล้ว ยังเป็นพื้นที่อันอุดมสมบูรณ์มีน้ำไหลตลอดทั้งปี บรรดาไพร่หนีนายกลุ่มนี้จึงได้พร้อมใจกันสร้างที่พักอาศัยอยู่รวมกันเป็นชุมชนเล็กๆ จับจองพื้นที่บริเวณที่ราบระหว่างหุบเขา แล้วถางปลูกผลไม้ขึ้นไปตามริมฝั่งคลองทั้ง 3 ด้านคือ เขาหอยลักษ์ เขาอดเพล และเขาหลวง โดยปลูกพันธุ์ไม้รวมไว้กับไม้ธรรมชาติเกิดเป็นรูปแบบที่เลียนวิถีธรรมชาติ การปลูกผลไม้หลายชนิดรวมกันไว้ด้วยกันเช่นนี้ ชาวคีรีวงเรียกสวนตัวเองว่าสวน สมรม แปลว่า ผสม รวมๆ กันไป สวนผลไม้บนพื้นที่สูงชันเช่นนี้เป็นแนวทางการผลิตที่พึ่งพิงธรรมชาติใช้เทคโนโลยีแบบเรียบง่ายให้ต้นไม้ดูแลกันเอง ไม่มีปัญหาการแพร่ระบาดของโรคแมลง ไม่จำเป็นต้องใช้ปุ๋ยและสารเคมีกับสวนสมรม

การติดต่อกับภายนอกมีวัตถุประสงค์เพื่อแลกเปลี่ยนผลไม้เป็นข้าว กะปิ เกลือ เนื่องจากชุมชนไม่สามารถผลิตเครื่องอุปโภคบริโภคได้เองทั้งหมด จำเป็นต้องจัดหาจากภายนอก การเดินทางใช้เรือเหนือซึ่งเป็นเรือชุดที่ชาวบ้านทำขึ้นมาเอง โดยทำจากไม้ตะเคียน ไม้ไผ่ กล้อง และไม้ตั้งหน ขนาดหลายคนโอบ จุดจนได้ลำเรือ ยาว 5 วา กว้าง 1 วา อาศัยแรงคน 2 คน ต่อหัวต่อท้าย ใช้บรรทุกผลผลิตออกจากคีรีวงในตอนเย็น รอนแรมไปตามลำคลองท่าดีจนถึงปากแม่น้ำใช้เวลาเดินทาง 1 คืน ชาวบ้านเรียกการเดินทางนี้ว่าไปนอก การล่องเรือไปนอกของชาวเรือเหนือโดยมากเดินทางในเดือน 4 (มีนาคม) และเดือน 8 (กรกฎาคม) เพราะเป็นช่วงที่น้ำไม่เชี่ยวมากเกินไป รวมทั้งชุมชนที่ราบอยู่ระหว่างเก็บเกี่ยวข้าว เดือน 4 ชาวนาจะเก็บเกี่ยวข้าว ชาวคีรีวงจะนำผลไม้ไปแลกข้าว ส่วนเดือน 8 ชาวนาดำนา ชาวคีรีวงก็จะเอาเสบียงอาหารไปให้หลักเกณฑ์การแลกเปลี่ยนนั้นไม่แน่นอนว่ามีอัตราเท่าใด เช่น ทุเรียนที่ลูกควรจะได้ข้าวที่ลำเรือ ใช้วิธีการแลกเปลี่ยนง่ายๆคือ ชาวคีรีวงขนผลไม้ไปเต็มลำเรือพวกนอกก็พากันขนข้าวใส่ให้เต็มลำเรือเช่นกัน

การแลกเปลี่ยนผลผลิตเป็นไปในลักษณะของการแลกเปลี่ยนของกับของ (Barter System) โดยตัวสินค้าของชุมชนก็คือ ผลผลิตจากสวนสมรม ผู้นำชุมชนบางท่านได้กล่าวถึงเหตุผลการทำสวนสมรมไว้ว่า การทำสวนสมรมทำให้ได้ผลผลิตที่หลากหลายและตรงตามความต้องการของคนภายนอกชุมชนที่ทำการติดต่อกัน

วิถีชีวิตที่เหมือนตัดขาดจากโลกภายนอก ต้องอยู่ท่ามกลางธรรมชาติคอยระวังภัยจากสิ่งรอบตัวตลอดเวลาทั้งภัยจากสัตว์ป่า ภัยธรรมชาติ โรคภัยไข้เจ็บ สอนให้ชาวคีรีวงมีความอดทน มานะพยายาม มีความรักในพวกพ้องและถิ่นฐานเป็นทั้งรสชาติการใช้ชีวิต และเสริมสร้างความเข้มแข็งแก่ชุมชนแห่งนี้ วิถีชีวิตทางน้ำได้ยุติบทบาทลงเนื่องด้วยความตื่นเงินและภัยธรรมชาติ

ชาติ ทำให้ลำคลองทำดีไม่สามารถใช้เป็นเส้นทางสัญจรได้อีก ชาวศิรีวงหันไปบุกเบิกถนนเส้นทางคมนาคมทางบกแทน สังคมและวิถีชีวิตของชุมชนก็เริ่มเปลี่ยนแปลงนับแต่นั้นมา

การบุกเบิกถนนของชุมชนเส้นทางแรกคือ วัดโคกสมอ - ศีรีวง เกิดจากการร่วมแรงกันของชาวบ้านที่มีจิตศรัทธาต่อพ่อท่านชื่น อดีตเจ้าอาวาสวัดศีรีวง ผู้มีบทบาทสูงต่อการพัฒนาชุมชนในยุคนั้น ถนนสายนี้สร้างความสะดวกสบายในการเดินทางให้แก่ชุมชนเป็นอย่างมาก แต่ผลกระทบเชิงลบก็มีมากเช่นกัน

ผลกระทบสำคัญคือ ทำให้วิถีชีวิตของคนในชุมชนเปลี่ยนไป จากที่เคยใช้ชีวิตพึ่งธรรมชาติ ใช้เทคโนโลยีการผลิตระดับต่ำ อาศัยแรงงานใช้มือพร้าบุกเบิกที่ทำกิน หาบผลผลิตใส่ชะหรือโตรี๊ะ ออกจากสวนแล้วลำเลียงผลผลิตใส่ลำเรือ เปลี่ยนมาใช้เครื่องทุ่นแรง เช่น เลื่อยยนต์บุกเบิกโค่นป่า ใช้รถจักรยานยนต์ลำเลียงผลผลิตจากสวนออกจำหน่าย ถึงแม้การเปลี่ยนแปลงนี้จะประหยัดแรงงานและลดระยะเวลาการผลิต แต่ก็ทำให้สภาพแวดล้อมเริ่มเสียสมดุล

ปี พ.ศ. 2505 เกิดวาทภัยครั้งร้ายแรงขึ้นที่แหลมตะลุมพุกและชุมชนศิรีวง ทำให้บ้านและสวนเสียหายลำคลองตื้นเขิน สาเหตุเนื่องจากพื้นที่ป่าถูกแผ้วถางลงอย่างมากจนไม่สามารถเป็นแนวกันชนลดแรงปะทะจากพายุได้ ทำให้ต้องเลิกใช้เส้นทางน้ำในการสัญจรเข้าออกหมู่บ้าน ต่อมา พ.ศ. 2518 เกิดอุทกภัยครั้งใหญ่เกิดน้ำป่าที่ไหลทะลักเข้าสู่ชุมชน ดินและหินบนภูเขาถล่มลงมา สาเหตุด้วยเหตุผลเช่นเดียวกับเหตุการณ์ในปี พ.ศ. 2505 ทำให้เกิดความเสียหายอย่างหนักทั้งต่อบ้านเรือน ทรัพย์สินรวมถึงชีวิตของชาวศิรีวงทั้งสองเหตุการณ์ ชาวศิรีวงพยายามช่วยเหลือตนเอง ด้วยการขุดเจาะระเบิดภูเขา สร้างถนนขึ้นร่วมกับการพลิกฟื้นชุมชน โดยใช้ทุนทรัพย์ไปพอสมควร ทำให้ชาวศิรีวงเริ่มตระหนักถึงความสำคัญของการมีเงินทุนไว้หมุนเวียนใช้ในยามจำเป็น อีกทั้งเห็นว่าช่วงว่างจากการทำสวน ชาวบ้านไม่มีรายได้ต้องกู้ยืมจากแหล่งเงินทุนภายนอก จึงร่วมกันจัดตั้งกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตบ้านศิรีวงขึ้นมาในปี พ.ศ. 2529 ด้วยสติปัญญาและคุณธรรมของชาวศิรีวง ทำให้ชุมชนศิรีวงเริ่มเป็นที่รู้จักมากขึ้น เมื่อกลุ่มออมทรัพย์มีเงินออมเกือบ 10 ล้านบาท และได้รับรางวัลชนะเลิศระดับจังหวัดระดับภาค และได้รับรางวัลชมเชยในการประกวดหมู่บ้านอาสาพัฒนาป้องกันตนเอง (อ.พ.ป.) ระดับประเทศ ปี พ.ศ. 2528 ถือเป็นช่วงที่หมู่บ้านศิรีวงเจริญสูงสุด ชาวบ้านให้ความร่วมมือดีมากจนเป็นที่กล่าวขานว่าเป็นสวรรค์บนดิน

แต่อย่างไรก็ตาม ปัญหาที่แท้จริงยังไม่ได้รับการแก้ไข ยังมีการทำลายสภาพแวดล้อมเป็นผลให้เกิดอุทกภัยในปี พ.ศ. 2531 ที่ถือได้ว่าเป็นมหันตภัยครั้งร้ายแรงที่สุด เท่าที่ชาวศิรีวงเคย

ประสบมา ในครั้งนี้ทั้งชีวิตและทรัพย์สินของชาวศิริวงเสียหายเป็นจำนวนมากเหลือเพียงซากปรักหักพังของบ้านเรือน โบสถ์วิหารไว้เป็นสิ่งเตือนใจ บทเรียนครั้งนี้ทำให้ชาวศิริวงหันกลับมาให้ความสำคัญกับการอยู่ร่วมกับธรรมชาติแบบพึ่งพา จัดตั้งกองทุนเดิมสี่เที่ยวใส่เขาหลวง ซึ่งเป็นแนวคิดของชาวศิริวงเอง โดยทำหน้าที่แทนชุมชนในการดูแลรักษาทรัพยากรป่าไม้ร่วมกับองค์กรภายนอก จัดกิจกรรมให้ชาวศิริวงฟื้นฟูและปกป้องป่ารอบชุมชนของตนเอาไว้ จัดให้มีกิจกรรมปลูกป่าทดแทนตั้งแต่พื้นราบในหุบเขาศิริวงจนถึงยอดเขาหลวง ร่วมกันปลูกต้นประดู่ตลอดแนวคลองท่าหา คลองปง คลองท่าชายและคลองท่าดี สำหรับยึดเกาะดินริมตลิ่งป้องกันการพังทลายและสร้างภูมิทัศน์ที่ดีให้แก่ชุมชนอีกทางหนึ่ง รวมทั้งเป็นแหล่งให้ความรู้ ปลูกฝังจิตสำนึกการอนุรักษ์ป่าแก่ชาวบ้าน เพื่อรักษาพื้นที่ป่ารอบชุมชนเอาไว้ ภายหลังจากภัยในปี พ.ศ. 2531 ลักษณะทางกายภาพของชุมชนเปลี่ยนแปลงไป กล่าวคือสายน้ำเปลี่ยนทางเดิน ลดความคดเคี้ยวลงตัดตรงผ่ากลางหมู่บ้านแบ่งชุมชนออกเป็น 2 ส่วน ประกอบกับระยะนั้นเป็นช่วงที่กระทรวงมหาดไทยต้องการจัดแบ่งเขตการปกครองพื้นที่ ที่มีประชากรหนาแน่นเป็นหมู่บ้านใหม่ ชุมชนศิริวงจึงถูกแบ่งเป็น 4 หมู่บ้านคือ หมู่ที่ 5 บ้านศิริวง เป็นหมู่ที่ 8 บ้านศิริทอง หมู่ที่ 9 บ้านขุนศิริ และหมู่ที่ 10 บ้านศิริธรรม ดังเช่นในปัจจุบัน

การพัฒนาชุมชนภายหลังเกิดอุทกภัยปี พ.ศ. 2531 บางส่วนเป็นการพัฒนาอย่างต่อเนื่องที่มีผลสืบเนื่องจนถึงปัจจุบัน ภายหลังจากได้รับความช่วยเหลือจากองค์กรของรัฐและเอกชนด้วยเหตุที่ก่อนหน้านี้ ชุมชนศิริวงได้สร้างชื่อเสียงไว้ดังปรากฏเป็นโครงการความช่วยเหลือเด่นๆ ดังนี้

1. โครงการฟื้นฟูพื้นที่และบรรเทาอุทกภัยบ้านศิริวง โดยกรมชลประทานเป็นโครงการตามแนวพระราชดำริ ให้ขุดลอกคลองและป้องกันตลิ่ง แก้ปัญหาการกัดเซาะและลดแรงปะทะของน้ำ
2. โครงการก่อสร้างโรงเรียนไทยรัฐวิทยา 74 (ชุมชนบ้านศิริวง) โดยการสนับสนุนจากมูลนิธิหนังสือพิมพ์ไทยรัฐ
3. โครงการพัฒนาอาชีพเสริมเพื่อการอนุรักษ์ธรรมชาติ ได้รับการสนับสนุนเงินทุนจากสถานทูตออสเตรเลียและมูลนิธิโกมลคีมทอง เพื่อให้ชาวบ้านลดการทำลายธรรมชาติ อันจะส่งผลกระทบต่อระบบนิเวศโดยรวม ช่วยให้ชุมชนพึ่งตนเองได้ในการจัดการอาชีพ รวมถึงการทำธุรกิจชุมชน ส่งเสริมอาชีพในแต่ละกิจกรรม เช่น กลุ่มผู้นำเยาวชน กลุ่มผ้ามัดย้อมสีธรรมชาติ กลุ่มแม่บ้านทุเรียนกวน ชมรมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์บ้านศิริวง แต่ละกลุ่มยังดำเนินกิจกรรมอย่างต่อเนื่องจนถึงปัจจุบัน

ถึงแม้วิถีชีวิตของชาวคีรีวงจะเปลี่ยนแปลงไป แต่ชาวคีรีวงก็ทำให้โลกภายนอกยอมรับว่า ชุมชนแห่งนี้เป็นชุมชนที่มีความพร้อมในการพึ่งตนเองและการพัฒนา มีทรัพยากรธรรมชาติ และทรัพยากรบุคคลที่มีคุณภาพ มีการเรียนรู้และการจัดการที่คัดสรรวิทยาการใหม่ๆ จากสังคมภายนอกเข้าสู่ชุมชนอย่างสอดคล้องกับวิถีชุมชน ตระหนักถึงความสำคัญของการช่วยเหลือตนเอง ตามหลักพุทธศาสนาที่ว่าตนเป็นที่พึ่งแห่งตน อีกทั้งคนคีรีวงเป็นคนจริง เสียสละเพื่อส่วนรวมและมีความสามัคคีของหมู่คณะ

ข้อมูลพื้นฐานด้านกายภาพ

1. สภาพภูมิประเทศ

ชุมชนคีรีวงตั้งอยู่บริเวณที่ราบเชิงเขาหลวง ซึ่งเป็นภูเขาที่สูงที่สุดในเทือกเขานครศรีธรรมราช และอยู่ในอุทยานแห่งชาติป่าทางจิว-ขุนน้ำ-เขาธง อันเป็นแหล่งต้นน้ำที่สำคัญที่ใช้ในการเพาะปลูกและอุปโภคบริโภคของประชากรในพื้นที่ด้านตะวันตกของตัวเมืองนครศรีธรรมราช พื้นที่ที่มีความลาดชันเฉลี่ยประมาณ 2-5 เปอร์เซ็นต์ ภูเขาที่สำคัญในพื้นที่ ได้แก่ เขาใหญ่ เขาหน้าลอน เขาในไฮ เขาปลายปง และเขาสันสวรรค

ลักษณะดินส่วนใหญ่ในพื้นที่เป็นดินร่วนปนทราย ซึ่งเหมาะต่อการเพาะปลูกพืชสวน เนื้อดินอาจมีสีน้ำตาล สีเหลืองหรือสีแดง ซึ่งเกิดจากวัตถุต้นกำเนิดดินในตะกอนลำน้ำในคลองท่าดี และการสลายตัวของหินเนื้อหยาบจากเขาหลวง ดินมีการระบายน้ำดีแต่มักจะมีปัญหาน้ำชะล้างพังทลายหน้าดินอยู่เสมอโดยเฉพาะในบริเวณที่มีความลาดชันสูง

2. แหล่งน้ำ

แหล่งน้ำธรรมชาติในพื้นที่มีต้นน้ำเกิดจากเทือกเขาหลวง ได้แก่ คลองลำงาและคลองท่าชายไหลผ่านหมู่ที่ 8 บ้านคีรีทอง ไหลมาบรรจบกันกลายเป็นคลองใหญ่ หรือคลองขุนน้ำไหลผ่านหมู่ที่ 9 บ้านขุนคีรี และน้ำจากคลองใหญ่ไหลไปบรรจบกับคลองปงไหลผ่านหมู่ที่ 10 บ้านคีรีธรรมกลายเป็นคลองท่าดีซึ่งเป็นแหล่งน้ำธรรมชาติที่สำคัญของชุมชน แต่เดิมคลองท่าดีเป็นคลองเล็กๆไหลผ่านหมู่บ้านคีรีวงก่อนจะเข้าสู่บ้านย่านยาว วังไทร วัดจันทร์ วัดโคกและหมู่บ้านอื่นๆในตำบลท่าดีตามลำดับ แต่เมื่อคราวเกิดมหาอุทกภัยครั้งร้ายแรงเมื่อวันที่ 21 พฤศจิกายน 2531 ฝนตกหนักจนปริมาณน้ำในคลองสูงมากและเชี่ยวกราก น้ำป่าไหลบ่าท่วมทะลักเข้าหมู่บ้าน พัดพาบ้านเรือนและสิ่งก่อสร้างสองฝั่งน้ำจมหายไป และเปลี่ยนทิศทางมาเป็นเช่นปัจจุบัน

แหล่งน้ำสำหรับการบริโภคและอุปโภค ส่วนใหญ่มาจากแหล่งน้ำธรรมชาติ โดยน้ำสำหรับการบริโภคเป็นน้ำฝน น้ำจากบ่อบาดาลและบาดาลผิวดิน สำหรับน้ำในการอุปโภคภายในครัวเรือนและการเกษตรใช้น้ำจากแหล่งน้ำธรรมชาติ น้ำฝนและน้ำคลองที่ไหลผ่านชุมชน นอกจากนี้มีการจัดทำระบบประปาภูเขา ผันน้ำจากต้นน้ำบริเวณเชิงเขาหลวงมาใช้ในที่พักอาศัยและบ้านเรือน ในสวน และยังได้รับความช่วยเหลือจากกรมชลประทาน ในการจัดทำฝายทดน้ำขนาดเล็กสำหรับกักเก็บน้ำไว้ใช้ในชุมชน ทำให้ปริมาณน้ำใช้ในการอุปโภคบริโภคมีความเพียงพอและมีคุณภาพดีตลอดทั้งปี

คนในท้องถิ่นมีความเข้าใจถึงระบบนิเวศของป่าซึ่งเป็นแหล่งต้นน้ำ จึงช่วยกันปกป้องดูแลเขตพื้นที่ป่าเขาหลวงและสวนสมรมให้สอดคล้องกับสภาพธรรมชาติ เพื่อช่วยสนับสนุนให้แหล่งต้นน้ำมีความชุ่มชื้นฝนตกต้องตามฤดูกาล ทำให้ชาวคีรีวงรวมถึงชาวนครศรีธรรมราชมีน้ำใช้ตลอดปี เนื่องจากน้ำประปาของชาวนครศรีธรรมราชใช้แหล่งน้ำดิบจากลำน้ำสายนี้

3. สภาพภูมิอากาศ

เนื่องจากพื้นที่ตั้งอยู่ในเขตภูมิอากาศแบบคาบสมุทร โดยได้รับอิทธิพลลมมรสุมจากสองฝั่งทะเล ทั้งทะเลอันดามันและอ่าวไทย จึงทำให้ฤดูกาลมี 2 ฤดูคือ ฤดูร้อนและฤดูฝน เช่นเดียวกับสภาพภูมิอากาศของจังหวัดนครศรีธรรมราช โดยฤดูร้อนอยู่ในช่วงเดือนกุมภาพันธ์ – เมษายน ฤดูฝนแบ่งเป็น 2 ช่วงคือ ช่วงแรกคือ เดือนพฤษภาคม – ตุลาคม มีฝนตกไม่มากนัก ช่วงที่สองคือ เดือนพฤศจิกายน – มกราคม เป็นฤดูที่มีฝนตกหนัก อุณหภูมิเฉลี่ยประมาณ 27 - 28 องศาเซลเซียส แต่บริเวณยอดเขาหลวงอาจลดลงเหลือเพียง 5 องศาเซลเซียส

4. เขตการปกครอง

ชุมชนคีรีวงตั้งอยู่ในพื้นที่ตำบลกำโลน อำเภอลานสกา จังหวัดนครศรีธรรมราชมีพื้นที่ประมาณ 8,173 ไร่ ประกอบด้วย หมู่บ้าน 4 หมู่บ้านคือ หมู่ที่ 5 บ้านคีรีวง หมู่ที่ 8 บ้านคีรีทอง หมู่ที่ 9 บ้านขุนคีรี และหมู่ที่ 10 บ้านคีรีธรรม

แต่เดิมคีรีวงเป็นหมู่บ้านค่อนข้างใหญ่ มีประชาชนอาศัยอยู่ประมาณ 700 หลังคาเรือน ทำให้การบริหารจัดการและการปกครอง ตลอดจนการบริการประชาชนขององค์กร

บริหารส่วนตำบลกำโลนทำได้ไม่ทั่วถึง จึงได้แยกเขตการปกครองท้องถิ่นในเดือนพฤษภาคม พ.ศ. 2536 แยกหมู่บ้านคีรีวงออกไปเป็น 3 หมู่บ้าน โดยคงคำว่าคีรีเอาไว้เป็นอนุสรณ์ว่าครั้งหนึ่งหมู่บ้านดังกล่าวเคยอยู่ในชุมชนเดียวกัน โดยมีรายละเอียด ดังนี้

1. หมู่ที่ 5 บ้านคีรีวง มีพื้นที่ประมาณ 2,569 ไร่ อยู่ห่างจากที่ว่าการอำเภอ ลานสกาไปทางทิศเหนือประมาณ 12 กิโลเมตร เป็นที่ตั้งของที่ว่าการองค์การบริหารส่วนตำบลกำโลน ประกอบด้วยกลุ่มบ้าน 4 กลุ่มคือ บ้านห้วยนอน บ้านควนบน บ้านวัดใหม่และวัดกลาง มีอาณาเขต ดังนี้

ทิศเหนือ	ติดกับอุทยานแห่งชาติป่าท่าजूว-ขุนน้ำ-เขาธง
ทิศใต้	ติดกับอุทยานแห่งชาติเขาหลวง
ทิศตะวันออก	ติดกับอุทยานแห่งชาติป่าท่าजूว-ขุนน้ำ-เขาธง
ทิศตะวันตก	ติดกับอุทยานแห่งชาติป่าท่าजूว-ขุนน้ำ-เขาธง

2. หมู่ที่ 8 บ้านคีรีทอง มีพื้นที่ประมาณ 890 ไร่ อยู่ห่างจากที่ว่าการอำเภอ ลานสกาไปทางทิศเหนือประมาณ 13.8 กิโลเมตร ประกอบด้วยกลุ่มบ้าน 3 กลุ่มคือ บ้านท่าชาย บ้านแพรกตั้งและบ้านหนองไอน้ำ มีอาณาเขต ดังนี้

ทิศเหนือ	ติดกับหมู่ที่ 9 บ้านขุนคีรี
ทิศใต้	ติดกับอุทยานแห่งชาติป่าท่าजूว-ขุนน้ำ-เขาธง
ทิศตะวันออก	ติดกับหมู่ที่ 5 บ้านคีรีวง
ทิศตะวันตก	ติดกับอุทยานแห่งชาติเขาหลวง

3. หมู่ที่ 9 บ้านขุนคีรี มีพื้นที่ประมาณ 2,195 ไร่ อยู่ห่างจากที่ว่าการอำเภอ ลานสกา ไปทางทิศเหนือประมาณ 145 กิโลเมตร ประกอบด้วยกลุ่มบ้าน 6 กลุ่มคือ บ้านท่าหา บ้านในเกาะ บ้านมะปราง บ้านคลองยาว บ้านวังยาวและบ้านเชิงแตระ มีอาณาเขต ดังนี้

ทิศเหนือ	ติดกับอุทยานแห่งชาติเขาหลวง
ทิศใต้	ติดกับหมู่ที่ 8 บ้านคีรีทอง
ทิศตะวันออก	ติดกับหมู่ที่ 10 บ้านคีรีธรรม
ทิศตะวันตก	ติดกับอุทยานแห่งชาติเขาหลวง

4. หมู่ที่ 10 บ้านคีรีธรรม มีพื้นที่ประมาณ 2,519 ไร่ อยู่ห่างจากที่ว่าการอำเภอ ลานสกาไปทางทิศเหนือประมาณ 14 กิโลเมตร ประกอบด้วยกลุ่มบ้าน 5 กลุ่มคือ บ้านในนา บ้านใหญ่ บ้านหัวเหว บ้านหัวหมงและบ้านหน้าวัด มีอาณาเขต ดังนี้

ทิศเหนือ	ติดกับบ้านหนองในหมง ตำบลพรหมโลก
ทิศใต้	ติดกับหมู่ที่ 5 บ้านคีรีวง

ทิศตะวันออก ติดกับเขาอดเพล ตำบลกำโลน

ทิศตะวันตก ติดกับหมู่ที่ 9 บ้านขุนคีรี

แต่ละหมู่บ้านจะมีผู้ใหญ่บ้าน สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล ซึ่งเป็นผู้นำชุมชนอย่างเป็นทางการ หมู่บ้านละ 2 คน รวมทั้งหมด 8 คน นอกจากนี้ยังมีองค์การชุมชนและผู้นำชุมชนตามธรรมชาติอีกมากมายเป็นที่ยอมรับนับถือของคนในชุมชน

นอกจากนี้ ทั้ง 4 หมู่บ้านของชุมชนคีรีวงยังมีการจัดแบ่งเป็นกลุ่มต่างๆ ตามความถนัด ความสนใจและความเหมาะสมของแต่ละครอบครัว โดยในแต่ละหมู่บ้านจะมีกลุ่มผู้นำกลุ่มและมีการบริหารจัดการในรูปแบบองค์กรท้องถิ่น ดังนี้

1. กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตบ้านคีรีวง
2. ชมรมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์บ้านคีรีวง
3. กลุ่มแม่บ้านทำขนม
4. กลุ่มแม่บ้านทุเรียนกวน
5. กลุ่มมัดข้อมสี่ธรรมชาติบ้านคีรีวง
6. กลุ่มหัตถกรรมจักสานบ้านคีรีวง
7. กลุ่มไบไม้บ้านคีรีวง
8. กลุ่มสตรีแปรรูปผักผลไม้
9. กลุ่มลายเทียนบาตรริกบ้านคีรีวง
10. กลุ่มงดสูบบุหรี่

ข้อมูลพื้นฐานทางสังคม เศรษฐกิจและวัฒนธรรม

1. สภาพชุมชนและการตั้งบ้านเรือน

คีรีวงเป็นชุมชนเก่าแก่ทางภาคใต้ ตั้งอยู่ในเขตตำบลกำโลน อำเภอลานสกา จังหวัดนครศรีธรรมราช ห่างออกไปทางทิศตะวันตกประมาณ 30 กิโลเมตร มีเนื้อที่ 8,173 ไร่ ประกอบด้วย 4 หมู่บ้านคือ หมู่ที่ 5 บ้านคีรีวง หมู่ที่ 8 บ้านคีรีทอง หมู่ที่ 9 บ้านขุนคีรีและหมู่ที่ 10 บ้านคีรีธรรม มีอาณาเขตติดต่อ ดังนี้

ทิศเหนือ ติดกับยอดเขาเพล

ทิศใต้ ติดกับเขาหอยสังข์

ทิศตะวันออก ติดกับหมู่ที่ 4 บ้านสมอ

ทิศตะวันตก ติดกับเขาหลวง

คีรีวงตั้งบนที่ราบแอ่งกระทะระหว่างภูเขา มีลำน้ำหลายสายซึ่งมีต้นกำเนิดบนเทือกเขา โดยรอบไหลผ่าน เป็นแหล่งน้ำหล่อเลี้ยงชุมชนก่อนที่จะไหลลงสู่ทะเลบริเวณชายฝั่งด้านอ่าวไทย การตั้งบ้านเรือนของชุมชน ชาวบ้านจะสร้างบ้านเรือนอยู่บริเวณที่ราบเชิงเขาในละแวกใกล้กัน มีถนนตัดผ่านย่านที่พักอาศัย ไม่ได้ตั้งบ้านเรือนอยู่ริมน้ำเช่นในที่ราบภาคกลาง เนื่องจากเมื่อถึงฤดูน้ำหลาก ระดับน้ำจะเอ่อท่วมสูงมาก สร้างความเสียหายต่อชีวิตและทรัพย์สินดังเช่นเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นบ่อยครั้งในอดีต ส่วนพื้นที่ราบนอกชุมชนเป็นที่เชิงเขา ชาวบ้านจับจองเป็นแปลงเพาะปลูก ในรูปของสวนผสมผสานมาเป็นเวลานานแล้ว

2. ประชากร

จากข้อมูลปี พ.ศ. 2542 คีรีวงประกอบด้วย ครัวเรือนประมาณ 700 หลังคาเรือน มีประชากร 2,600 คน โดยการบันทึกของสถานีอนามัยตำบลกำโลน ปรากฏจำนวนครัวเรือนในแต่ละหมู่บ้าน ดังนี้

หมู่ที่ 5	คีรีวง	จำนวน	196	ครัวเรือน
หมู่ที่ 8	คีรีทอง	จำนวน	76	ครัวเรือน
หมู่ที่ 9	ขุนคีรี	จำนวน	196	ครัวเรือน
หมู่ที่ 10	คีรีธรรม	จำนวน	204	ครัวเรือน

โครงสร้างประชากร จากการสำรวจกลุ่มตัวอย่าง 120 ครัวเรือน พบว่าประชากรมีอายุเฉลี่ย 45 ปี เป็นชาย ร้อยละ 42 หญิง ร้อยละ 58 ประชากรส่วนใหญ่นับถือศาสนาพุทธ ร้อยละ 99 นับถือศาสนาอิสลาม ร้อยละ 1 ชาวคีรีวงส่วนมากเป็นคนในท้องถิ่นเดิม มีการอพยพย้ายถิ่นเข้ามาบ้างซึ่งมักจะเป็นการย้ายตามครอบครัว

สัดส่วนการพึงพิงของประชากร พิจารณาจากฐานอายุมีค่าประมาณ 1.53 ซึ่งอยู่ในเกณฑ์ทั่วไปของสังคมไทย ถ้าพิจารณาตามสถานภาพการทำงานมีค่า 1.71 ซึ่งหมายถึงคนมีงานทำต้องดูแลผู้ไม่มีงานทำเพิ่มอีก 0.71 คน ความแตกต่างของสัดส่วนการพึงพิงจากทั้ง 2 ฐาน เกิดจากประชากรในวัยแรงงานของชุมชน บางส่วนไม่ได้ทำงาน ซึ่งประกอบด้วย ผู้อยู่ในวัยแรงงานที่กำลังศึกษา ผู้ไม่สามารถทำงานได้และผู้ว่างงาน

ผู้นำแบบเป็นทางการ เช่น กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน เจ้าหน้าที่ของรัฐมีบทบาทด้านการปกครองมากขึ้นทำหน้าที่ประสานระหว่างรัฐกับชาวบ้าน แต่ยังคงทำงานร่วมกับกลุ่มผู้นำทางธรรมชาติ เช่น สถาบันผู้สูงอายุ ผู้นำการพัฒนาหมู่บ้าน เป็นต้น ตำแหน่งหน้าที่ผู้นำแบบเป็นทางการที่ชาวบ้านให้การยอมรับที่สำคัญคือ กำนัน (ร้อยละ 68) และผู้ใหญ่บ้าน (ร้อยละ 47) คุณสมบัติผู้นำที่สำคัญคือ เป็นคนมีคุณธรรม สามารถแก้ปัญหาของชุมชนได้ ซึ่งบุคคลที่ขึ้นมาเป็นผู้นำแบบเป็นทางการเป็นกลุ่มคนที่มาจากกลุ่มเยาวชนในอดีตนั่นเอง ผู้นำชุมชนและชาวบ้านมีความกระตือรือร้นในการร่วมกันรักษาค่านิยมของชุมชน ดังคำขวัญการพัฒนาของหมู่บ้านว่า หมู่บ้านสวย รวยน้ำตก ยกวัฒนธรรม นำการพัฒนา

ปัญหาทางด้านสังคมวัฒนธรรมเกิดขึ้นใน 2 ลักษณะคือ จากปัจจัยภายในและปัจจัยภายนอก ปัญหาจากปัจจัยภายในที่พบคือ ประมาทและคุณภาพการศึกษาที่บางกลุ่มเห็นว่าควรขยายโอกาสทางการศึกษาในระดับสูงกว่าที่เป็นอยู่ ซึ่งบุคลากรและความพร้อมของโรงเรียนก็ได้รับการยอมรับถึงความเป็นเลิศทางวิชาการ เพราะมีความต้องการจำนวนมากทั้งจากในชุมชน ศีรีวงและชุมชนใกล้เคียง ที่ส่งบุตรหลานราว 500 คน มาศึกษาในโรงเรียนไทยรัฐวิทยา ซึ่งจำกัดอยู่เพียงระดับมัธยมศึกษาตอนต้น หลังจากนั้นต้องเข้าไปศึกษาต่อในต่างจังหวัด แต่บางกลุ่มเห็นว่าเป็นข้อดีที่ทำให้บุตรหลานได้มีโอกาสรับความรู้ใหม่จากภายนอกชุมชน หากไปศึกษาต่อในเมืองและอาจนำความรู้ดังกล่าวมาปรับใช้ให้เป็นประโยชน์แก่ชุมชนได้ในอีกทางหนึ่งด้วย

ปัญหาจากปัจจัยภายนอกที่สำคัญคือ การขยายตัวของอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวที่เข้าสู่ชุมชนอย่างรวดเร็ว ภายหลังจากการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยได้ประกาศให้ศีรีวงเป็นพื้นที่การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ นักท่องเที่ยวจำนวนมากที่เข้ามาเพื่อพิชิตเขาหลวง และเที่ยวชมวัฒนธรรมชุมชนของศีรีวง นำปัญหาความเสื่อมโทรมทางทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมตามเข้ามา มากมาย ปัญหาปริมาณนักท่องเที่ยวที่มากเกินไปเกินขีดความสามารถรองรับของชุมชน และปริมาณขยะที่เพิ่มขึ้นล้วนเป็นปัญหาใหม่ที่ชุมชนไม่เคยประสบมาก่อน

3. การศึกษา

ประชากรส่วนใหญ่ได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐานในระดับประถมศึกษา ร้อยละ 55 รองลงมาคือ ระดับมัธยมศึกษาหรือระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) ร้อยละ 26 ชาวศีรีวงให้ความสำคัญของการศึกษาส่งเสริมการศึกษาของบุตรหลานเพื่อให้เยาวชนสามารถพึ่งตนเองได้ในอนาคตโรงเรียนไทยรัฐวิทยาเข้ามามีบทบาท ด้านการศึกษามากขึ้นมีการจัดการเรียนการสอนเรื่องสังคมและวัฒนธรรม โดยชุมชนมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น ผลักดันให้โรงเรียนจัดสอนวิชาเกี่ยวกับภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อประโยชน์ในการดำรงเอกลักษณ์ของชุมชนไว้ และสืบ

ทอควมปัญหาท้องถิ่นไว้เป็นมรดกทางวัฒนธรรมต่อไป ด้านปริมาณการศึกษาของคนในชุมชนพบว่า ประชากรสามารถอ่านออกเขียนได้ ร้อยละ 94 ประชากรอยู่ในช่วงอายุต่ำกว่าวัยเรียนร้อยละ 4 และประชากรไม่เคยเรียนหนังสือ ร้อยละ 2

สถานศึกษาระดับประถมศึกษาที่มีเพียงแห่งเดียวคือ โรงเรียนไทยรัฐวิทยา 74 ตั้งอยู่ที่ หมู่ที่ 9 บ้านขุนคีรี ส่วนสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษาไม่มีในชุมชน ชาวบ้านจึงส่งบุตรหลานไปเรียนที่โรงเรียนลานสกาประชาสรรค์ ซึ่งตั้งอยู่ที่ หมู่ที่ 6 ตำบลกำโลน

4. การประกอบอาชีพ

ประชากรส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรมบนพื้นที่เชิงเขา ในรูปแบบสวนผสมผสานที่เรียกว่า สวนสมรม โดยคิดเป็นร้อยละ 90 สวนสมรม หมายถึง การปลูกพืชผลหลายชนิดรวมไว้ในแปลงเดียวกันส่วนมากเป็นไม้ที่มีค่าทางเศรษฐกิจ การดูแลใช้วิธีเลียนแบบธรรมชาติ ปลูกผสมผสานในสภาพของป่า ต้นไม้จะเกื้อกูลกันเอง ไม่มีโรคระบาดร้ายแรง และไม่ต้องดูแลรักษามากนัก มีผู้รับซื้อที่เป็นคนในชุมชนทำหน้าที่เป็นพ่อค้าคนกลางรวบรวมผลผลิตจากสวนสมรมไปขายที่ตลาดหัวอิฐในจังหวัดนครศรีธรรมราช โดยจะรับซื้อผลผลิตในราคาต่ำกว่าราคาซื้อที่ตลาดหัวอิฐเล็กน้อย เพื่อหากำไรจากส่วนต่างของราคารับซื้อ โดยไม่จำกัดปริมาณ

ด้วยความหลากหลายของผลผลิตในสวนสมรม ทำให้ชาวคีรีวงมีงานทำเกือบตลอด ทั้งปี คิดเป็นร้อยละ 68 ของประชากร และมีช่วงว่างจากการผลิตประมาณ 3 เดือน ในช่วงนี้ชาวบ้านจะรวมกลุ่มทำอาชีพเสริม เช่น การแปรรูปผลผลิต จัดทำสินค้าพื้นบ้าน เช่น ผ้ามัดย้อมสีธรรมชาติและผลิตภัณฑ์จากผ้ามัดย้อม เครื่องจักสาน การแปรรูปสมุนไพร การถนอมอาหารจากผลผลิตในสวนสมรม เช่น ทุเรียนกวน ลูกเนียงและสะตอดอง หมากและส้มแขกตากแห้ง เป็นต้น

อาชีพเสริมอีกอาชีพหนึ่งที่นิยมคือ การรับจ้างทั่วไป ส่วนใหญ่เป็นงานที่เกี่ยวข้องในสวนสมรม เช่น คายหญ้า เก็บผลผลิต ซ่อมแซมสวน อาชีพรับจ้างเหล่านี้ ถือเป็นทางเลือกของชาวชุมชนที่มีที่ทำกินน้อย ไม่เพียงพอต่อการยังชีพ นอกจากนี้ยังมีอาชีพเสริมทางด้านการจัดการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ซึ่งเป็นผลพลอยได้จากการเปิดตัวของหมู่บ้านเพื่อการท่องเที่ยว ชาวบ้านจะทำหน้าที่เป็นมัคคุเทศก์ให้ความรู้เรื่องวิถีชีวิตและวัฒนธรรมอันเป็นเอกลักษณ์ของคนในชุมชนแก่นักท่องเที่ยว รวมถึงการเป็นผู้นำทาง เที่ยวชมธรรมชาติและพักผ่อนบนอุทยานแห่งชาติเขาหลวง ในชุมชนมีที่พักนักท่องเที่ยว 2 แห่ง ดำเนินการโดยชาวบ้าน 1 แห่ง และกลุ่มการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ 1 แห่ง ที่พักทั้งสองมีเป้าหมายเพื่อคืนกำไรสู่ชุมชน ด้วยตระหนักถึงการใช้ทรัพยากรชุมชนในการหารายได้ ซึ่งอาจก่อผลกระทบในแง่ลบแก่ทรัพยากรโดยรวม คีรีวงเคยได้

รับรางวัลชนะเลิศการประกวดหมู่บ้านท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์โดยการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยในปี พ.ศ. 2539 ด้วย

5. รายได้และรายจ่ายของประชากร

รายได้เฉลี่ยของประชากรประมาณ 59,250 บาทต่อครัวเรือนต่อปี รายจ่ายเฉลี่ยประมาณ 49,831 บาทต่อครัวเรือนต่อปีหรือคิดเป็นร้อยละ 84 ของรายได้ รายจ่ายที่สำคัญเป็นค่าใช้จ่ายเพื่อปัจจัยสี่ การศึกษาและการลงทุนทำการเกษตรตามลำดับ ในกรณีที่รายได้ไม่เพียงพอต่อรายจ่าย แหล่งเงินกู้ที่สำคัญคือ กลุ่มออมทรัพย์บ้านคีรีวง ซึ่งเป็นองค์กรชาวบ้านมีบางรายกู้เงินจากธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์ สถาบันการเงินอื่นๆและเพื่อนบ้าน เมื่อพิจารณาความสามารถในการชำระหนี้สินของผู้กู้ ร้อยละ 99 สามารถชำระคืนได้เพียงแต่ใช้ระยะเวลายาวนานแตกต่างกัน

ด้านการออมทรัพย์ ชาวบ้านให้ความสำคัญกับการออมมาก (ผู้มีเงินออม ร้อยละ 78) เนื่องจากเล็งเห็นความสำคัญของการออมทรัพย์ จากบทเรียนตอนอุทกภัยครั้งร้ายแรงในปี พ.ศ.2531 เงินออมจาก กลุ่มออมทรัพย์ชุมชน สามารถช่วยให้ชุมชนพลิกฟื้นจากภาวะวิกฤตได้อย่างรวดเร็ว โดยไม่ต้องพึ่งพาเงินจากภายนอกเพียงอย่างเดียว จึงมีการส่งเสริมการออมให้กับเยาวชนในโรงเรียน โดยเริ่มให้มีการออมไว้กับกลุ่มออมทรัพย์ของนักเรียนเอง อีกทั้งจัดให้มีการออมในทุกกลุ่มองค์กรชาวบ้านและในกลุ่มเครือญาติ

6. การถือครองและการใช้ที่ดิน

ชาวคีรีวงถือครองที่ดินโดยเฉลี่ยครัวเรือนละ 13.68 ไร่ เป็นที่ดินของตนเอง ร้อยละ 68 และที่ดินที่เช่าทำปลาร้อยละ 32 เมื่อ 18 ธันวาคม พ.ศ. 2517 กรมป่าไม้ได้ประกาศเขตอุทยานแห่งชาติเขาหลวงทับซ้อนที่ทำกินของชาวบ้านบนเนื้อที่ 365,250 ไร่ ซึ่งเป็นปัญหาความขัดแย้งเรื่องแนวเขตที่ยังหาข้อยุติไม่ได้ เพียงแต่ปัจจุบันทางการอุทยานแห่งชาติผ่อนผันให้ชาวบ้านเข้าทำกินในที่ดินดังกล่าวได้ หลักฐานการถือครองเป็นเครื่องสะท้อนถึงสิทธิของชาวบ้านต่อที่ดินทำกิน ร้อยละ 23 เป็นที่ดินเปล่า ไม่มีเอกสารสิทธิ ส่วนที่เหลือมีหลักฐานถือครอง ร้อยละ 77 ซึ่งมีเอกสารสิทธิรับรองแตกต่างกันไป เช่น สค.1 โฉนด การใช้ประโยชน์จากที่ดินส่วนใหญ่ใช้เพื่อการเพาะปลูกประมาณร้อยละ 93

ปัญหาการกว้านซื้อที่ดินของนักธุรกิจภายนอกยังไม่เกิดขึ้นมากนัก เนื่องจากชาวบ้านมีความตระหนักรวมถึงผลกระทบที่ตามมาต่อชุมชน ในกรณีที่มิใช่ผู้จำเป็นต้องขายที่ดินจริงๆ คณะกรรมการหมู่บ้านจะปรึกษาหารือกับเจ้าของที่ดินก่อน และจัดหาว่าภายในชุมชนมีผู้ต้องการซื้อที่ดินหรือไม่ หากไม่มีและจำเป็นต้องขายที่ดินให้กับคนภายนอกควรมีการร่วมกัน

พิจารณาคุณสมบัติของบุคคลดังกล่าวถึงวัตถุประสงค์ของการเข้ามาอยู่ในชุมชน และต้องไม่ขัดกับวิถีชีวิตปกติของชุมชนด้วย

7. การคมนาคม

แต่เดิมการติดต่อกับชุมชนภายนอก ใช้การสัญจรทางน้ำเป็นเส้นทางคมนาคมหลักสายเดียว ต่อเมื่อเกิดอุทกภัยในปี พ.ศ. 2505 ถ้าคลองถูกปิดกั้นเสียหายไม่สามารถใช้การได้ชาวบ้านจึงร่วมกันสร้างถนนขึ้นและใช้เป็นเส้นทางคมนาคมสายหลักนับแต่นั้นมา ปัจจุบันการเดินทางจากตัวเมืองนครศรีธรรมราชไปยังชุมชนคีรีวง โดยทางรถยนต์ใช้เวลาเดินทางประมาณ 30 นาที ใช้ทางหลวงจังหวัดนครศรีธรรมราช-อำเภอลานสกา ซึ่งมีระยะทางประมาณ 26 กิโลเมตร มีถนนแยกเข้าหมู่บ้านคีรีวงอยู่ทางขวามือประมาณหลักกิโลเมตรที่ 18 ซึ่งถนนดังกล่าวใช้เป็นเส้นทางคมนาคมสายหลัก ที่ใช้เดินทางเข้าออกหมู่บ้านเพียงสายเดียว สุดปลายทางที่หมู่บ้านคีรีวง (หมู่ที่ 5) ที่บริเวณเชิงสะพานคีรีวง (ข้ามคลองท่าดี)

8. ระบบสาธารณูปโภค

ไฟฟ้า จัดบริการให้โดยการไฟฟ้าส่วนภูมิภาค และมีใช้ทุกหลังคาเรือน

โทรศัพท์ มีทั้งโทรศัพท์ส่วนบุคคลและตู้โทรศัพท์สาธารณะบริการ ในแต่ละหมู่บ้านมีโทรศัพท์สาธารณะอยู่ 1-2 เครื่อง ถ้าเทียบสัดส่วนประชากรกับจำนวนโทรศัพท์ ถือได้ว่าน้อย ไม่เพียงพอต่อความต้องการ หมู่ที่ 5 บ้านคีรีวง มีโทรศัพท์ส่วนบุคคลที่ที่ท่าองค์การบริหารส่วนตำบลท่าโลนเพียงแห่งเดียว ตู้โทรศัพท์สาธารณะไม่มี หมู่ที่ 8 บ้านคีรีทองไม่มีโทรศัพท์ส่วนบุคคลต้องไปใช้บริการที่องค์การบริหารส่วนตำบลท่าโลน ตู้โทรศัพท์สาธารณะมี 1 ตู้ หมู่ที่ 9 บ้านขุนคีรี มีโทรศัพท์ส่วนบุคคลเพียงแห่งเดียว ตู้โทรศัพท์สาธารณะมี 2 ตู้ หมู่ที่ 10 บ้านคีรีธรรม ไม่มีโทรศัพท์ส่วนบุคคล ต้องไปใช้บริการที่องค์การบริหารส่วนตำบลท่าโลน ตู้โทรศัพท์สาธารณะมี 1 ตู้

สาธารณสุขชุมชน มีสถานีอนามัยประจำตำบลท่าโลน ตั้งอยู่บริเวณศูนย์กลางของชุมชน หมู่ที่ 10 ใกล้โรงเรียนไทยรัฐวิทยา 74 วัดคีรีวงและตลาดชุมชน สถานีอนามัยเปิดบริการ 24 ชั่วโมง รับผิดชอบในการดูแลรักษาพยาบาลอาการเจ็บป่วยในเบื้องต้น นอกจากนี้ยังมีศูนย์สาธารณสุขมูลฐานชุมชน (ศสมช.) ที่มีเจ้าหน้าที่อาสาสมัครสาธารณสุขมูลฐาน (อสม.) ช่วยงานในอัตราส่วน อสม.1 คน ต่อชาวบ้าน 10 คน โดยทำหน้าที่ให้คำแนะนำเกี่ยวกับการใช้ยาสามัญประจำบ้านและประเมินอาการเจ็บป่วยเบื้องต้น ในกรณีการรักษาพยาบาลเกินขีดความสามารถของอนามัยนี้จะส่งผู้ป่วยไปยังโรงพยาบาลลานสกา (หมู่ที่ 1 ต.เขาแก้ว)

9. ประเพณีและวัฒนธรรม

คีรีวงเป็นชุมชนเกษตร มีแนวทางการผลิตที่พึ่งพิงธรรมชาติ โดยมีสถาบันศาสนา เป็นศูนย์รวมขัดเกลาจิตใจ ชี้นำทางความคิด ความเชื่อตามหลักกฎแห่งกรรมหรือผลจากการกระทำ ซึ่งเป็นแนวปฏิบัติที่สำคัญในชุมชน ความเชื่อต่อสิ่งเร้นลับเหนือธรรมชาติภูตผีปีศาจมีอยู่บ้าง แต่ไม่มีบทบาทมากนัก

สำหรับงานประเพณีก็เหมือนกับชาวนครศรีธรรมราชทั่วไปคือ การจัดศาสนพิธี ในวันสำคัญทางพุทธศาสนา เช่น วันมาฆบูชา วันวิสาขบูชา วันอาสาฬหบูชา วันเข้าพรรษา เป็นต้น และพิธีรื่นเริงตามประเพณีไทย เช่น สงกรานต์ที่มีทั้งทางศาสนาและพิธีกรรมตามขนบธรรมเนียมไทย การรดน้ำดำหัวผู้ใหญ่ สอนเรื่องการให้ภัยกัน เป็นต้น และจัดให้มีประเพณีประจำท้องถิ่นคือ การทำบุญอุทิศส่วนกุศลให้บรรพบุรุษผู้ล่วงลับในงานบุญสารทเดือน 10 โดยจัดสำหรับของหวานที่ประกอบไปด้วย ขนมลาหมายถึงแพรพรรณ ขนมบ้าแทนลูกสะบ้า ขนมดีซำแทนเงินตราไว้ใช้สอย อีกทั้งจัดของแห้ง ผลผลิตจากสวนสมรม รวมถึงยารักษาโรค ถวายพระภิกษุสงฆ์ไว้ใช้ในช่องเข้าพรรษา

ประเพณีที่ถือเป็นเอกลักษณ์ของชาวคีรีวงคือ การจัดวันรำลึกถึงผู้ทำคุณประโยชน์แก่ท้องถิ่นที่สำคัญ ได้แก่ งานรำลึกถึงวันมรณภาพของท่านปลัดเถื่อน สุชาติ ซึ่งเป็นพระที่ชาวบ้านให้ความเคารพนับถือมากเป็นผู้นำในการพัฒนาชุมชนในอดีต โดยเริ่มจัดขึ้นครั้งแรกเมื่อ แรม 8 ค่ำ เดือน 3 ปี พ.ศ. 2497 โดยจัดประเพณีปูนปั้นขึ้นในวันนี้ของทุกปี เพื่อเป็นการยกย่องเชิดชูผู้ทำคุณประโยชน์แก่ชุมชน ให้เป็นตัวอย่างแก่คนรุ่นหลังสืบต่อไป นอกจากนี้ยังมีงานทำบุญตักบาตรระลึกถึงมหันตภัยจากน้ำท่วม ปี พ.ศ. 2531 ซึ่งกำหนดจัดงานในเดือนพฤศจิกายนของทุกปี เพื่อทำบุญอุทิศส่วนกุศลให้ผู้เสียชีวิตในเหตุการณ์ครั้งนั้น และเป็นอุทาหรณ์เตือนใจไม่ให้ชาวคีรีวงกระทำในสิ่งที่เป็นสาเหตุของภัยพิบัติมาสู่ชุมชนอีก ประเพณีต่างๆที่กล่าวมาแสดงถึงเอกลักษณ์ประจำท้องถิ่นและความสามารถในการใช้ประเพณีเพื่อสืบสานคุณค่าของท้องถิ่นไว้